

גירוש יהודים מפריז, יולי 1942 – אוסף מסמכים

במסגרת ההכנות האחרונות לגירוש היהודים מצרפת הגיע אייכמן לביקור בן 48 שעות בפריז בראשית יולי 1942. הביקור נועד לתאם את הפרטים האחרונים במבצע. מהמסמך הבא, שמתעד את הישיבה המשותפת של אייכמן ודנקר – נציגו בפריז – ניכרת מגמתם להשלים בתחילה את הגירוש של היהודים מהאיזור הכבוש על ידי הנאצים בצפון צרפת ולפנות רק אח"כ לאיזור הדרומי בגלל הקשיים שעוררו שם השלטונות הצרפתיים. עם זאת, יש להדגיש שהגירושים באיזור הכבוש תוכננו ובוצעו בשיתוף פעולה הדוק עם הרשויות הצרפתיות, שהוסיפו לשמור על סמכויות משטרתיות ואזרחיות רבות גם שם.

פאריס, 1 ביולי 1942

RSHA (המשרד הראשי לבטחון הרייך)

IV B 4

הנידון: ישיבת עבודה עם ס. ס. האופטשטורמפירר [סרן] דנקר בנוגע לפינוי העומד להתבצע מצרפת.

לאחר ברור של סוגיות שונות התלויות ועומדות נידונה הבעיה בכללה. על פי הדיון עלו הנקודות הבאות בנוגע לפתרון הסופי של בעיית היהודים בצרפת:
א. ביצוע העבודות בשטח הכבוש: ברור וללא מתחים.

ב. עבודות ההכנה..... באיזור הבלתי כבוש עדיין לא בוצעו עד הסוף משום שהממשלה הצרפתית מערימה קשיים גדלים והולכים.

בהתחשב בפקודת הרייכספירר ס.ס. [הימלר]... שעל פיה יש לגרש את כל היהודים היושבים בצרפת מוקדם ככל האפשר, עולה ההכרח.... להפעיל בהתאם לחץ על הממשלה הצרפתית. ברור שהתוצאות המעשיות לא יוכלו להיות מושגות מהיום למחר, אך בינתיים עומדים לרשותנו הטרנספורטים מהאיזור הכבוש, כך שלמרות הקשיים באיזור הלא כבוש ניתנת פקודתו של הרייכספירר ס.ס. לביצוע....

הובהר לס.ס. האופטשטורמפירר דנקר שיש לראות את היהודים המועברים לתחנות היעד כחסרי נתינות ברגע שייכנסו לאיזור הרייך, ושענייני הרכוש שלהם יטופלו מהיבט זה....

לבסוף נקבע שהקצב שדובר עליו עד עכשיו (שלושה טרנספורטים של 1,000 יהודים מדי שבוע) חייב להיות מתוגבר תוך זמן קצר כדי להשיג את המטרה של שחרור מלא של צרפת מיהודים. ההכנות הטכניות החיוניות לטרנספורט נמצאות בתהליך ביצוע בברלין...

אייכמן

דנקר

.o.o. אוברשטורמבאנפירר [סגן אלוף]

.o.o. האופטשטורמפירר [סרן]

מתוך Serge Klarsfeld, Vichy-Auschwitz, Nördlingen, 1989, pp.391-390

מסמך זה מתעד את המפגש המכין האחרון של נציגי ה.ס.ס. ונציגי המשטרה הצרפתית באיזור הכבוש לפני מבצע "רוח האביב" – שם הקוד שניתן למעצר רבבות יהודים בפריס רבתי וגירושם לאושוויץ ביולי '42. המסמך ממחיש היטב את דפוס שיתוף הפעולה בין הצרפתים לגרמנים במעצר היהודים וגירושם. מהמסמך עולה גם מודעות מסויימת לדעת הקהל הצרפתית ולאילוצים שמדיניות ההשמדה הנאצית לא הייתה צריכה להתמודד איתם במזרח אירופה – כך למשל ביחס להימנעות ממעצר של אימהות לילדים מתחת לגיל שנתיים. על המסמך חתום היינץ רוטקה, ממלא מקומו של תיאודור דנקר בתפקיד הרפרנט לענייני יהודים בצרפת.

פאריס, 11 ביולי 1942

הנידון: גירוש יהודים חסרי נתינות

ביום ששי ב- 10 ביולי 1942 נערכה בשעה 16:00 שיחה בנציבות המרכזית [הצרפתית] לענייני יהודים.

בשיחה השתתפו:

1. o.o. האופטשטורמפירר [סרן] דנקר

2. o.o. אונטרשטורמפירר [סגן משנה] היינריךסון.

3. החתום מטה.

4. גאלין [אנטישמי צרפתי, איש הנציבות הצרפתית]

5. המזכיר הכללי לגיאה [נציג המשטרה הצרפתית באיזור הכבוש]

6. המתורגמן וליהלמס.

7. אדונים נוספים מהמשטרה הצרפתית...

בשיחה נקבע שוב שהביצוע המפורט צריך להיות מופקד בידי המשטרה הצרפתית.

הנקודות הבאות נידונו בפירוט:

1. פעולת המעצר תבצע ביום חמישי ה- 16 ביולי 1942 לפנות בוקר.

2. העצורים יועברו לאיצטדיון החורף בצרפת. המפקח טולרד [צרפתי] מעריך את מספר העצורים ב- 24 – 25 אלף.

3. מגבלות הגיל יוכלו להיות עד 55 שנה לנשים ועד 60 לגברים.

4. אין לעצור אמהות יהודיות עם ילדים מתחת לגיל שנתיים.

5. במקרה של נישואי תערובת יש לעצור רק את בן הזוג חסר הנתינות.

6. הילדים ירוכזו בתחילה בכל מקרה באצטדיון החורף...

8. ב- 21 או לכל המאוחר ב- 22 ביולי יצא הטרנספורט הראשון...טרנספורטים נוספים יצאו מדי יומיים, כך שמדי שבוע ייצאו שלושה...

10. במקרה שיש יהודיה הנשואה בנישואי תערובת ויש לה ילדים שאינם נחשבים ליהודים, אין לגרש יהודיה זו....

רוטקה

.o.o. אוברשטורמפירר [סגן]

מתוך Serge Klarsfeld, Vichy-Auschwitz, Nördlingen, 1989, pp.404-405

מבצע "רוח האביב" החל כמתוכנן ב- 16 ביולי '42 בארבע בבוקר ונטלו בו חלק 9,000 אנשי משטרה צרפתים. תוך יומיים הגיע מספר העצורים ל- 13,000. העצורים רוכזו "באיצטדיון

החורף" של פריז בחום הכבד של אמצע יולי ושהו שם מספר יממות בתנאים מחרידים. כך תארה את מצבם עובדת סוציאלית צרפתייה שנכנסה לאיצטדיון ב- 18 ביולי:

ריכוז של 12,000 יהודים באיצטדיון הסגור יצר מחזה מחריד, דמוני, מחזה שתופס אותך בגרון ולא נותן לך לצעוק... מעט בתי השימוש שקיימים, כולם סתומים, כולם נאלצים לעשות את צרכיהם ליד הקיר... אני ראיתי רק שני ברזי מים שאליהם מחובר צינור גומי... ילדים עד גיל תשע מקבלים מצקת חלב ביום ושתי פרוסות לחם בעובי שני סנטימטר (וגם את זה לא כולם קיבלו) בנוסף לזה חצי מצקת איטריות או תפוחי אדמה. כעת לרוב האנשים יש עוד מצרכים שהביאו מהבית, מה יהיה הלאה?

המצב הנפשי בלתי ניתן לתיאור; קריאות הסטריות "שחררו אותנו", ניסיונות התאבדות, יש שבאים אלינו ומתחננים, 'הרגו אותנו, אך אל תשאירו אותנו כאן', קוראים 'רק זריקה אחת כדי למות, אני מתחנן'...

אף גרמני לא נראה באופק, הפחדנים משאירים את המלאכה הבזויה לצרפתים!... כשיצאנו –עובדות סוציאליות ואחיות – האחראית הורתה לנו, 'בכל מקרה אסור לכן לומר מילה בחוץ על מה שראיתן כאן'.

מתוך : אשר כהן, תולדות השואה – צרפת, יד ושם, תשנ"ו, עמ' 297

עדות זו, שהעובדת הסוציאלית שכתבה אותה הייתה בעלת השקפות קומוניסטיות, הודפסה והופצה בחופזה ב- 10,000 עותקים ברחבי פריז.

מנקודת המבט של מארגני הגירוש היה כאן כשלון חלקי לעומת המספרים שציפו להם. נראה שיהודים רבים ניצלו באיזור פריז הודות לאזהרות שקיבלו וניסיונות הסתתרות, כשלצד הצרפתים שעצרו או הסגירו אותם, ניסו אחרים לסייע להצלתם.

מה- 19 ביולי ועד סוף החודש יצאו לאושוויץ שבעה משלוחים של עצורי המבצע.

לאחר הצלחתו החלקית של המבצע הפנו הרשויות הנאציות בצרפת את עיקר מאמצייהן לגירוש יהודים מהדרום – האיזור שהיה נתון לשליטה ישירה של ממשלת וישי. בדרום שהו אלפי יהודים "חסרי נתינות" ממוצא מזרח אירופי והגרמנים היו מודעים לכך שלשלטונות הצרפתים היה נוח יותר להסגיר אותם מאשר לעצור ולהסגיר יהודים בעלי אזרחות צרפתית. לאחר כיבוש דרום צרפת על ידי הגרמנים בנוב' 1942 נחצה קו אדום נוסף והחלו מעצרים וגירושים של יהודים בעלי אזרחות צרפתית.

